

Dog savner man flere ting, såsom et kapitel om noget så fundamentalt som valg, om end Lise Tøgebys interessante undersøgelse af indvandreres politiske aktivitet og holdninger tangerer dette tema. Ligeledes savnes et kapitel om politikere og partier, selvom disse berøres i Jørn Loftagers optimistiske overblik over den politiske offentligheds funktionsmåde og i Jørgen Goul Andersens afmytificerende bidrag om folket og eliterne. Det ville også have været oplagt at medtage bidrag, der forsøgte at trække historiske udviklingstræk tydeligere frem, om end historien på illustrativ vis er med i for eksempel Peter Gundelach og Lars Torpes kapitel om foreningernes rolle i demokratiet.

Jeg savner også belysningen af det lokale og regionale demokrati. Det er en smule uforståeligt, at dette ikke er dækket ind i betragtning af, at amterne og kommunerne i den decentraliserede danske model udgør væsentlige arenaer for både politik og velfærdsproduktion. Der er et enkelt kapitel af Henrik Bang og Eva Sørensen, som belyser en lokal problemstilling, nemlig de såkaldte hverdagsmagere, som angiveligt skulle være en udfordring til demokratiet og samfundsforskningen. Bang og Sørensen argumenterer for, at disse adskiller sig fra tidligere tiders aktive i sociale bevægelser, foreninger og græsrodder og er forsigtige nok til at indrømme, at de ikke ved, hvor udbredt fænomenet er - jeg er dog heller ikke helt overbevist om, at der nødvendigvis er tale om et nyt fænomen.

Endvidere savner jeg bidrag, som tematiserer velfærdsstatens og velfærds-samfundets udvikling over tid, herunder de reformer, der har været med til at forme den, og som nu er ved at omforme den. Med lidt god vilje tangeres problemstillingen i Torben Beck Jørgensens lidt forvirrende kapitel om den offentlige

sektor og i Carsten Greves kapitel om den grå zone, men ikke på en måde, som sætter det store perspektiv.

Det skal også nævnes, at der er et par velskrevne kapitler af Erik Albæk om eksperters rolle, som ikke giver anledning til at råbe vagt i gevær, og af Peter Munk Christiansen om interesseorganisationernes indflydelse samt af Lykke Friis om EU; men det er karakteristisk, at de ikke føjer megen ny viden til, hvad vi ved i forvejen - det er hørt før.

Alt i alt er der tale om en bog med en række hver for sig velskrevne enkeltbidrag, der kan have interesse for lægmand eller taget hver for sig for studerende; men der er ikke tale om en bemærkelsesværdig udgivelse, og den kommer næppe heller til at vække den debat, som var ønsket med udgivelsen. Til dette formål er den både for akademisk og for forudsigelig. For folk, der er bekendt med samfundsvidenskabelig forskning, er der ikke meget nyt at hente. Som startskud til en dansk magtudredning er det en skuffelse. Hvis den største samlede satsning i dansk statskundskab skal blive til andet og mere end en støtte til det, som folk går og laver alligevel, og til udgivelser af ting, der er skrevet om tidligere, lover det ikke godt. Men nu er denne bog jo ikke magtudredningen, den er først lige sat i gang, og flere af de indtil nu 51 delprojekter dækker faktisk nogle af de huller, der her er peget på.

Kurt Klaudi Klausen
Institut for Statskundskab
Syddansk Universitet, Odense

Jens Blom-Hansen og Carsten Daugbjerg (red.), *Magtens organisering. Stat og interesseorganisationer i Danmark*, Århus: Systime, 1999, 235 s., kr. 190,00.

Denne antologi indeholder otte kapitler om forskellige sider af samspil mellem stat og interesseorganisationer: Asbjørn Sonne Norgaard om arbejdsmarkedspolitik, Niels Chr. Sidenius om industripolitik, Lotte Jensen om boligpolitik, Carsten Daugbjerg om landbrugspolitik, Thomas Pallesen om sundhedspolitik, Peter Munk Christiansen om miljøpolitik, Carsten Greve om privatiseringspolitik, og Jens Blom-Hansen og Søren Worsøe Laursen om økonomisk politik. Hertil kommer tre kapitler af mere teoretisk og syntetiserende karakter. Man kan spørge, hvorfor en række policy-felter som undervisning og det sociale område ikke er dækket, her kan praktiske forhold have spillet ind i valget.

Nogle af artiklerne fortsætter tidligere tiders statistiske kortlægninger af samspillet mellem stat og organisationer i udvalg mv., med belæg for diverse kontaktmønstre, og fører dermed forskningen up to date med omhyggelig annotering af de problemer, der er ved at viderføre statistiske analyser fra før til nu. Andre er historiske eller kvalitative diskussioner af den ikke så fjerne fortids belæg for konflikt og samarbejde i udarbejdelse af statslig policy, i en række tilfælde suppleret med interviews med centrale aktører. Og en enkelt artikel stikker et diskursanalytisk hoved frem med en socialkonstruktivistisk analyse af den boligpolitiske forestilling.

Det er ikke muligt i en kort anmeldelse at tage fat på alle disse kapitlers fortjenester eller at give en dyberegående, individuel kritik. Men da anmelderen er en hund efter synteser og oversigter, skal bogens indledning og afslutning tages op til lidt nærmere behandling.

Indledningsvis giver redaktørerne læseren en oversigt over det teoretiske felt, men da de mener, at der er for mange skoler, lægges vægten på dem, der

"internationalt har spillet størst rolle i forskningen". Det er så pluralismen, korporatismen, netværkstraditionen og nyinstitutionalismen: disse skoler har efter redaktørernes mening den fordel, at de delvis er udviklet som en reaktion på hinanden, en kronologisk og kumulativ udvikling inden for teoridannelsen. På den følgende side (p. 7) får læseren dog at vide, at de er udviklet i delvis isolation fra hinanden på tværs af Atlanten. I lyset af bogens undertitel – stat og organisationer i *Danmark* – forekommer begrundelsen om international betydning for valg af fire skoler ikke særlig heldig. Hvad nu, hvis danske forhold er undersøgt ud fra andre skoler? Lad os prøve at scanne det danske felt.

For det første placerer redaktørerne en af de større danske forskningstraditioner under sociologisk nyinstitutionalisme, og denne tradition, den "såkaldte" (sic) forhandlingsøkonomi, afskibes fra interessefeltet i kapitlets note 2, idet nyinstitutionalisme i kapitlet kun behandles i den rationelle aktørs version. For forhandlingsøkonomiens vedkommende er det ikke særlig heldigt, bogens danske undertitel taget i betragtning. Og det er internationalt kritisabelt, idet forfattere som Campbell, Hollingsworth, Lindberg, Marin, Streeck, med flere, som repræsenterer forskellige væsentlige variationer af sociologisk nyinstitutionalisme, lades ude af sigt.

For det andet ignoreres forskningen i arbejdsmarkedspolitikken implementering på regionalt og lokalt plan i redaktørernes oversigt, til trods for at de i det afsluttende kapitel peger på betydningen netop af implementeringsforløbene (p. 216). Hermed står en af de største indsatser i forskning om samspillet mellem stat og interesseorganisationer, CARMA-gruppen i Aalborg, helt ukommenteret. Det er ikke særlig rele-

vant, bogens titel taget i betragtning, og vanskeligt at forstå, når en af de fire skoler, der diskuteres, er policy-netværk, som har spillet en betydelig rolle i for eksempel Henning Jørgensens arbejder. Udelukkelsen genfindes i Asbjørn Sonne Nørgaards kapitel, der blandt andet omhandler regionaliseringen af arbejdsmarkedet, men han har ligeledes en blind plet for andre danske miljøers forskning.

Et tredje forskningsmiljø om stat og interesseorganisationer er ligeledes stort set ignoreret, nemlig det sociologiske, repræsenteret ved for eksempel Jesper Due og Steen Madsen. Her kan bogens redaktører måske finde et figenblad ved at henvise til, at deres interesse har samlet sig om den politologiske forskning.

I indledningen kan redaktørerne retfærdiggøre deres udeladelser ved at henvise til den teoretiske afgrænsning (som dog ikke overholdes senere i bogen, idet kapitlet af Carsten Greve bygger på March og Olsens sociologiske nyinstitutionalisme). I afslutningskapitlet bliver problemerne imidlertid forstærket, fordi der i realiteten kun argumenteres med redaktøren af et enkelt, for nylig udkommet værk om stat og interesseorganisationer. Større analyser fra andre miljøer – de er nævnt ovenfor – ignoreres. Måske fordi de ikke er de "bredt anlagte og tværsektorielle" analyser, som redaktørerne savner? Tja, men hvorfor skal denne bogs otte specialstudier (deres fortjenester i øvrigt uomtalt) så bruges til at konkludere noget tilsammen om den brede? Hvorfor ikke inddrage anden forskning, specialiseret eller ej?

Men i øvrigt sammenfatter redaktørerne på udmærket vis de forskellige kapitlers pointer. Så status i den danske forskning, som den udtrykkes og afgrænses i denne bogs kapitler, kan man ikke sætte nogen finger på. Her kunne

det så være af interesse, hvis man var gået tilbage til den teoretiske indledning. Hvilken teoretisk tilgang har størst relevans? Netværker? Nyinstitutionalisme i rational choice versionen? Det overlades til læserens egen vurdering.

Redaktørerne undervurderer læserens politologiske indsigt, når afslutningskapitlet indledes med, at "I idealernes verden er der ingen tvivl. Den politiske magt udgår fra folket ...", og så fortsættes der med den demokratiske styringskæde. Den kan vel bruges i en introduktionsbog til et fagfelt som pædagogisk middel. Men de potentielle læsere af denne bog er næppe novicer og vil derfor vide bedre. I en avanceret bog om forskning er det for let at spille bold op ad et fænomen, som ikke er en reel problemstilling. Magtundersøgelserne er eksempler på, at selv folketingspolitikere har erkendt, at der er noget galt med grundlovstalernes dannebrogssminke, og at der er en vilje til at tage fat på 1849-demokratiets problemer i et andet Danmark, 150 år senere. Den demokratiske styringskæde er en myte.

Det havde været mere vægtigt, hvis redaktørerne havde taget hul på den diskussion, der nødvendigvis må være imellem forskellige, danske forsknings-traditioner på feltet. Hvor er de enige, hvor skiller vandene, hvorfor, og med hvilke konsekvenser?

Bogen skal anbefales for sine empiriske kapitler, læseren bliver udmærket orienteret om udviklingen inden for de analyserede policy-områder, selv om kapitlerne ikke alle kan betegnes som synteser eller diskussioner af al relevant dansk forskning på området. Så må en kvalificeret diskussion af den teoretiske udvikling vente.

Peter Bogason
Roskilde Universitetscenter